

การปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ ในจังหวัดสมุทรสงคราม

Adaptation of Community-Based Tourism Enterprise for New Normal in Samut Songkhram Province

พนิดา นิลอรุณ*

Panida Ninaroon

จิราภรณ์ บุญยั้ง

Jiraporn Boonying

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Suansunandha Rajabhat University

*panida.ni@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอข้อค้นพบในงานวิจัยที่ได้จากการสังเคราะห์โครงการย่อย ได้แก่ 1) การศึกษา ศักยภาพการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนจากผลกระทบสถานการณ์โควิด 19 2) การศึกษา รูปแบบพฤติกรรมปรับตัวในการท่องเที่ยวชุมชนของนักท่องเที่ยว และ 3) การประเมินมาตรฐาน ด้านสุขอนามัยของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้ชุดโครงการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยว โดยชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ในจังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ประกอบการมีการปรับตัวด้านสถานที่และช่องทางการจัดจำหน่ายมากที่สุด 2) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวมีรูปแบบพฤติกรรมที่เน้นการใช้ระยะเวลาที่สั้นลงในการเดินทางและคำนึงถึง การจัดการด้านสุขอนามัยเป็นอันดับแรก และ 3) ศักยภาพด้านสุขอนามัยของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการจัดการด้านสถานที่ พนักงาน นักท่องเที่ยว และชุมชนที่เข้มแข็ง

คำสำคัญ : การปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ การท่องเที่ยว โดยชุมชน

Abstract

This article presents the findings from the synthetic sub-project, including 1) the study of the potential of community-based tourism enterprises from the impact of the COVID-19 tourism, 2) the model adaptation behavior of community-based tourists, and 3) the evaluation of community-based tourism standards for new normal tourism, which is based on the adaptation of community-based tourism for the new normal project in Samut Songkhram province.

The results revealed that 1) the adaptation of entrepreneurs by the distribution channels is at a high level; 2) the model adaptation behavior of tourists minimizes traveling distances; hygiene and safety were the most important; and 3) the potential of hygiene of community-based tourism enterprises was at its highest level with location management, staff, tourists and a strong community.

Keywords : adaptation of community-based tourism, new normal tourism, community-based tourism

บทนำ

มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทยหรือ GDP ของทั้งปี 2560 ส่วนหนึ่งมาจากกิจกรรมและการบริการด้านการท่องเที่ยว คิดเป็นจำนวนเงินได้กว่า 2,754 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.5 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ซึ่งนับเป็นแหล่งรายได้อันดับต้นของประเทศ (NESDC, 2018) โดยกิจกรรมและการบริการด้านการท่องเที่ยวของไทยในปัจจุบันไม่ได้จำกัดเพียงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แต่ยังมีกรท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวไทย ตามนโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐในการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน (Theranon & Sophoncharatkul, 2016) ซึ่งวิสาหกิจชุมชนมีแนวคิดมาจากการนำเอาแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ จากการรวมกลุ่มของชุมชนกิจกรรมการถอดบทเรียนจากการเรียนรู้โดยชุมชน โดยมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเองช่วยให้ระบบเศรษฐกิจใหญ่เข้มแข็งขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการจัดระบบเศรษฐกิจใหม่ให้เป็นฐานที่เป็นจริงในชุมชน วิสาหกิจชุมชนจึงมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศได้ โดยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และลดภาระค่าใช้จ่าย ให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น (Thanaisri, 2014)

ด้วยสถานการณ์โควิด 19 มีมาตรการสั่งปิดสถานที่สาธารณะ รวมถึงสถานที่ประกอบธุรกิจต่าง ๆ ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ตลอดจนพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินประกาศให้ประชาชนชะลอการเดินทางข้ามจังหวัด ทำให้ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในประเทศขาดรายได้ (Thailand Excellence Center for Sustainable Tourism, 2020) ประเทศไทยที่ซึ่งพึ่งพาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาจากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) จะพบว่า สัดส่วนของอุตสาหกรรม

การท่องเที่ยว โดยอ้างอิงตัวเลขตามรายงานของสภาการเดินทางและการท่องเที่ยวโลกของประเทศไทย จะได้รับผลกระทบมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง โดยคิดเป็นร้อยละ 22 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Sirivejjabhandu, 2021) นอกจากนั้นจังหวัดสมุทรสงครามมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม และสมบูรณ์ อีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น จึงนับได้ว่าเป็นเมืองท่องเที่ยว ที่มีศักยภาพ แต่จากผลกระทบของโควิด 19 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงในปี 2563 ซึ่งลดลงจาก ปีก่อนถึงร้อยละ 36.88 อีกทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงถึงร้อยละ 44.04 (PRD, 2021) ดังนั้น การผลักดันนโยบายต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยว โดยมุ่งหวังขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว สามารถกระจายรายได้ไปยังธุรกิจอื่น ๆ ได้อีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงโอกาสในการพัฒนาการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดย ชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม จึงศึกษาชุดโครงการวิจัยเรื่องการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยมุ่งเน้นการศึกษาศักยภาพในการปรับตัว ของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน รูปแบบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและประเมินมาตรฐานด้านสุขอนามัย ของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวในยุคปกติใหม่ อีกทั้งเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการ ตระหนักถึงความสำคัญและเตรียมพร้อมรองรับกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในยุคปกติใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อสังเคราะห์โครงการวิจัยย่อยภายใต้ชุดโครงการการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ในจังหวัดสมุทรสงคราม

การทบทวนวรรณกรรม

ยุคปกติใหม่

ราชบัณฑิตยสภาบัญญัติศัพท์คำว่า New Normal หมายถึง ความปกติใหม่หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ โดยเขียนทับศัพท์ว่า นิวนอร์มัล ขยายความได้ว่าหมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่แต่เดิมเป็น สิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเหตุหรือเกิดวิกฤตบางอย่างจึงมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐาน ซึ่งคำว่าปกติใหม่เป็นพลวัต และคำนี้มีที่ใช้ในหลายบริบท ไม่ใช่เฉพาะในทางธุรกิจหรือวิถีชีวิตเท่านั้น (ThaiPBS, 2020) มาตรฐาน ใหม่หรือวิถีชีวิตใหม่ส่งผลให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปฏิบัติภายใต้มาตรการควบคุมโรคของกระทรวง สาธารณสุข เพื่อป้องกันความเสี่ยงในการติดเชื้อของพนักงานและลูกค้า รวมทั้งป้องกันการแพร่ระบาดของ โรคต่อไป (MOPH, 2020)

MHESI (2020) กล่าวว่า ชีวิตวิถีใหม่เป็นแนวทางที่หลาย ๆ คนจะต้องปรับเปลี่ยนชุดพฤติกรรม ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตไปพร้อมกันทั่วโลกเกิดเป็นวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต ซึ่งเมื่อเราจำต้อง ปฏิบัติกันเป็นปกติต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่งจนเกิดเป็นความพอใจ ในที่สุดทั้งหมดนี้ก็ได้กลายเป็น New Normal ในสังคม

การดำรงชีวิตวิถีใหม่ เป็นแนวทางที่ทำให้หลายคนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เนื่องจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ทั่วโลกต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิต รวมถึงการปรับเปลี่ยนทางด้านธุรกิจและบริการต่าง ๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน จึงเกิดเป็นวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต ซึ่งเมื่อเราจำต้องปฏิบัติกันเป็นปรกติต่อเนื่องในระยะเวลาหนึ่งจนเกิดเป็นความพอใจในที่สุดทั้งหมดนี้ก็ได้กลายเป็น New Normal ในสังคม ซึ่งจากการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยวหลายประเทศทั่วโลก กล่าวคือมิติเศรษฐกิจก่อให้เกิดภาวะถดถอยทางการค้า การลงทุน มิติสังคม ส่งผลให้เกิดการว่างงานทำให้แรงงานจำนวนมากเดินทางกลับภูมิลำเนาตลอดจนการเว้นระยะห่างทางสังคมและมิติสิ่งแวดล้อม นับเป็นผลกระทบในด้านบวกเพียงด้านเดียวซึ่งมีการฟื้นฟูหลังจากกิจกรรมการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ลดน้อยลง (MOTS, 2020)

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

Chareonsri (2009) ให้ความหมายพฤติกรรมนักท่องเที่ยวไว้ว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกในรูปแบบที่หลากหลาย แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ซึ่งส่งผลให้เป้าหมายของการท่องเที่ยวก็มีความแตกต่างกันไปด้วย เช่น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ได้รับ ความชื่นชอบของแต่ละบุคคลในแหล่งท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง เป็นต้น

Cohen et al. (2014) ให้ความหมายพฤติกรรมนักท่องเที่ยวไว้ว่า การกระทำหรือการแสดงออกของนักท่องเที่ยว ซึ่งเชื่อมโยงกับกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว เริ่มจากการค้นหาข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ คำบอกเล่าจากเพื่อนหรือคนใกล้ชิด เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจจนก่อให้เกิดการซื้อระหว่างเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวและทำกิจกรรมตามความสนใจ หลังจากนั้นเป็นการประเมินผลความพึงพอใจจนถึงขั้นการดำเนินการ จากแหล่งที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนโดยคาดหวังสิ่งเหล่านั้นจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ เช่น การให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยว การได้รับประสบการณ์ที่คุ้มค่าจากกิจกรรมที่ทำ

TAT (2015) กล่าวว่า การตัดสินใจเลือกเดินทางของนักท่องเที่ยวนั้นมีปัจจัยที่ต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเดินทาง รวมไปถึงรายได้ การสื่อสารทางการท่องเที่ยวที่มาจากคำบอกเล่าประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยปัจจุบันพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไปจากเดิม

NSO (2017) ได้รายงานการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางของชาวไทย พ.ศ. 2560 (ในรอบปี 2559) จากการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางของชาวไทย โดยเลือกตัวอย่างสมาชิกในครัวเรือน 1 คนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปพบว่าร้อยละ 63.2 ของผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัวหรือญาติ รองลงมาคือ ร้อยละ 20 เดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อนและเพื่อนร่วมงาน โดยผู้ตัดสินใจเลือกเดินทางส่วนใหญ่เป็นครอบครัวหรือญาติเป็นผู้ตัดสินใจเลือกเดินทางร้อยละ 43.5 รองลงมาคือ ตนเองร้อยละ 37.6 เพื่อนและเพื่อนร่วมงานร้อยละ 8.8

Kurez & Prevorsek (2015) กล่าวว่า การรับรู้เรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสถานที่ท่องเที่ยวคือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ด้านความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยวจะทำให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลง การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวลดลง อีกทั้งนักท่องเที่ยวยังลดระยะเวลาของการอาศัยในสถานที่ท่องเที่ยวลง ในส่วนของผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวคือ เมื่อนักท่องเที่ยว

รับรู้ถึงความไม่ปลอดภัยที่อาจจะเป็นความเสี่ยงต่อสุขภาพและชีวิตจะทำให้การตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวเปลี่ยนไป เช่น รูปแบบของการยกเลิกการจองที่พัก ตัวเครื่องบิน และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ แต่หากนักท่องเที่ยวอยู่ระหว่างการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดความไม่ปลอดภัย นักท่องเที่ยวจะพยายามค้นหาสถานที่ที่ปลอดภัยและย้ายไปยังสถานที่เหล่านั้น

MOTS (2020) ได้รายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย ไตรมาสที่ 1/2563 เกี่ยวกับผลกระทบจากวิกฤติของโควิด 19 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวไม่แน่นอน กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบขนาดใหญ่จะลดลงเนื่องจากมาตรการรักษาระยะห่าง กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติจะนิยมท่องเที่ยวผ่านการใช้โซเชียลเน็ตเวิร์คบนโทรศัพท์เคลื่อนที่

Krungthai Compass (2020) ได้วิเคราะห์รูปแบบของการท่องเที่ยวในช่วง New Normal ของชาวไทยพบว่า 1) การตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวในประเทศเป็นอันดับแรก แม้จะสามารถท่องเที่ยวต่างประเทศได้ 2) การเลือกท่องเที่ยวรูปแบบสั้น ๆ ในระยะทางที่ใกล้และสามารถขับรถไปเองได้ และ 3) การเลือกท่องเที่ยวในสถานที่ Unseen เนื่องจากมีคนไม่พลุกพล่าน โดยนักท่องเที่ยวจะคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นอันดับแรก รวมถึงความคาดหวังในมาตรการความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยวและสถานประกอบการที่พักต่าง ๆ ควรได้รับมาตรฐานด้านความปลอดภัยที่น่าเชื่อถือ เช่น การปรับมาตรการความปลอดภัยของที่พักรับได้รับ SHA (Amazing Thailand Safety and Health Administration) ซึ่งเป็นมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อนักท่องเที่ยวจากความร่วมมือระหว่างกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัว

Mansamer (2012) ให้ความหมายการปรับตัวไว้ว่า กระบวนการทางจิตใจที่บุคคลต้องเผชิญและเปิดรับประสบการณ์ที่เกี่ยวกับความกดดัน ความท้าทาย ความต้องการในปัญหาต่างที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอกและตนเอง โดยมีความสามารถในการจัดการสิ่งเหล่านั้นจากการผสมผสานประสบการณ์ของตนเองแล้วเปลี่ยนแปลงตนเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในขณะนั้น ซึ่งยังคงทำให้ตนเองมีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้งสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้ กระบวนการปรับตัวคือรูปแบบของความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมที่บุคคลนำมาใช้เพื่อตอบสนองกับการจัดการความกดดันที่มากระตุ้นในขณะนั้น

โลกาภิวัตน์ส่งผลให้แนวโน้มในการดำเนินธุรกิจเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือผู้ประกอบการยุคใหม่ต้องมีจิตสำนึกในการเป็นผู้ประกอบการ โดยการแสวงหาโอกาส การศึกษา การริเริ่ม และการติดตามสภาพแวดล้อมในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อีกทั้งต้องปรับตัวโดยวิธีการบริหารงานแบบยืดหยุ่นจึงจะสามารถประสบความสำเร็จได้ ความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการส่งผลต่อการตอบสนองทางด้านการตลาดของธุรกิจได้ดียิ่งขึ้น (Eshima & Anderson, 2017) นอกจากนั้นยังส่งผลต่อผลการดำเนินงานขององค์การทั้งด้านผลประกอบการและการเจริญเติบโตขององค์การ (Adomako, 2018) ดังนั้นการเข้าใจสถานการณ์และการปรับตัวเพื่อการแข่งขันของผู้ประกอบการจะทำให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดต่อไปได้ (Pharktoop & Eiamsamut, 2012)

ความอยู่รอดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำเป็นต้องปรับตัว โดยการปรับปรุงและพัฒนากรอบแนวคิดในการดำเนินธุรกิจให้มีความเหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่มุ่งเน้นการวางแผนธุรกิจให้มีมาตรฐาน อีกทั้งผู้บริหารหรือผู้ประกอบการต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการวางแผน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ประกอบการในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทยมีอุปสรรคหลายด้าน เช่น ขาดความรู้ ขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ขาดองค์ความรู้ด้านการลดต้นทุนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเข้าถึงแหล่งเงินทุน และทักษะในการดำเนินงานต่าง ๆ (Chonnaphasathit, 2009)

MOTS (2020) กล่าวว่า เมื่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป ธุรกิจท่องเที่ยวควรปรับตัวโดยการปรับเปลี่ยนเป็นหน้าที่ผู้จัดการกิจกรรมที่จุดหมายปลายทาง (Destination Management) ให้แตกต่างจากคู่แข่ง ต้องนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เข้าถึงได้ยากให้กับลูกค้า เช่น ที่พัก ส่วนตัวแบบ Exclusive ตึ่มไวน์บนชายหาดที่เป็นส่วนตัว ชิมไก่อบฟางใต้แสงจันทร์ ปิกนิกอาหารเช้าที่ทะเลสาบบัวแดง เป็นต้น หรือกลุ่มตลาดพิเศษ เช่น ลูกค้าที่เป็นคนพิการที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ และการจัดค่ายเรียนพิเศษให้เยาวชนนานาชาติ เป็นต้น โดยมุ่งเน้นกลุ่มลูกค้าในการท่องเที่ยวแบบกลุ่มขนาดเล็ก อาจมีต้นทุนสูงเนื่องจากต้องใช้รายละเอียดในการจัดการและการออกแบบเฉพาะ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ มุ่งสังเคราะห์องค์ความรู้จากผลการวิจัยของโครงการวิจัยที่อยู่ภายใต้ชุดโครงการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งประกอบไปด้วย 3 โครงการย่อยได้แก่

โครงการย่อยที่ 1 การศึกษาศักยภาพการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนจากผลกระทบสถานการณ์โควิด 19 ในจังหวัดสมุทรสงคราม

โครงการย่อยที่ 2 การศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวในการท่องเที่ยวชุมชนของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

โครงการย่อยที่ 3 การประเมินมาตรฐานด้านสุขอนามัยของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม

ในชุดโครงการวิจัยนี้มุ่งศึกษาการปรับตัวของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยการวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมการตระหนักรู้ของการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวยุคปกติใหม่ในจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพหมายถึง การสังเคราะห์เนื้อหาในส่วนของข้อค้นพบในรายงานการวิจัย โดยใช้การบรรยายเพื่อสรุปรวมข้อค้นพบของรายงานวิจัยดังกล่าว ซึ่งยังคงเนื้อหาสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องไว้อยู่ วิธีสังเคราะห์เชิงคุณภาพเป็นการวิจัยเชิงระบบที่มีกระบวนการผ่านมุมมองของผู้เชี่ยวชาญเพื่อสรุปแนวทางหรือข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับพื้นที่วิจัย (Gilson, 2014) โดยมีขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยวิธีเชิงคุณภาพดังนี้ (Kenaphoom, 2019)

1. ศึกษาและวิเคราะห์งานวิจัย เป็นการคัดเลือกงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ ซึ่งการศึกษาค้นคว้านี้ประกอบไปด้วยโครงการวิจัยย่อย 3 โครงการ ได้แก่

1.1) การศึกษาศักยภาพการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนจากผลกระทบสถานการณ์โควิด 19 ในจังหวัดสมุทรสงคราม

1.2) การศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวในการท่องเที่ยวชุมชนของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

1.3) การประเมินมาตรฐานด้านสุขอนามัยของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม

2. จัดหมวดหมู่ของงานวิจัยที่มีเป้าหมาย คือ ผลลัพธ์ของงานวิจัยที่ต้องการให้เกิดกับกลุ่มตัวอย่างเป็นลักษณะเดียวกัน ซึ่งการศึกษานี้มุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ยุคปรกติใหม่

3. วิเคราะห์เนื้อหาในรายงานวิจัย โดยการจัดวางสาระของเนื้อหาประเด็นเดียวกันไว้ในหมวดหมู่เดียวกัน ซึ่งการศึกษานี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผลการวิจัยของโครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 ชุด โดยนำผลการวิจัยวิเคราะห์ไปสู่ประเด็นการนำไปใช้ประโยชน์ในมิติเชิงวิชาการ เชิงปฏิบัติ และเชิงนโยบาย

4. การนำเสนอข้อมูลผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยการศึกษาครั้งนี้นำเสนอรูปแบบบรรยาย

อภิปรายผล

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยของโครงการย่อย ได้แก่ 1) การศึกษาศักยภาพการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนจากผลกระทบสถานการณ์โควิด 19 ในจังหวัดสมุทรสงคราม 2) การศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการปรับตัวในการท่องเที่ยวชุมชนของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม 3) การประเมินมาตรฐานด้านสุขอนามัยของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ภายใต้ชุดโครงการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวยุคปรกติใหม่ในจังหวัดสมุทรสงครามสามารถนำเสนอได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มผลการวิจัยของการปรับตัวของผู้ประกอบการวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามจำนวน 400 คน พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนส่วนใหญ่มีการปรับตัวด้านสถานที่ และช่องทางการจัดจำหน่ายมากที่สุด เนื่องมาจากมาตรการควบคุมโรคทำให้การเดินทางโดยไม่จำเป็น การงดให้บริการแบบหน้าร้านและการรวมกลุ่มเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ดังนั้นผู้ประกอบการจึงปรับตัวโดยการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย โดยการขายสินค้าหรือบริการผ่านแพลตฟอร์มตลาดอิเล็กทรอนิกส์และสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่หลากหลายในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของธุรกิจ รองลงมาคือ การปรับตัวด้านการส่งเสริมทางการตลาดพบว่า ผู้ประกอบการปรับตัวโดยการเข้าร่วมโครงการสวัสดิการของภาครัฐที่สนับสนุนให้เกิดการใช้จ่ายจากผลกระทบของสถานการณ์โควิด 19 เนื่องจากมาตรการดังกล่าวเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก

2. กลุ่มผลการวิจัยของพฤติกรรมกรรมการปรับตัวของนักท่องเที่ยวโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามจำนวน 385 คน พบว่า พฤติกรรมการปรับตัวของนักท่องเที่ยวมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาสั้นขึ้น โดยเน้นการเที่ยวแบบไปเช้า-เย็นกลับ

และเลือกสถานที่เดินทางใกล้ ๆ ซึ่งสามารถใช้รถส่วนตัวในการเดินทาง นอกจากนั้นยังมีความคาดหวังต่อศักยภาพของสถานที่ท่องเที่ยวในด้านการจัดการด้านสุขอนามัยและความปลอดภัยเป็นปัจจัยแรกในการวางแผนท่องเที่ยว โดยจะคำนึงความเชื่อมั่นของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ในระบบการจัดการด้านสุขอนามัยที่น่าเชื่อถือทั้งด้านสถานที่และพนักงานต้องเป็นไปตามมาตรการควบคุมโรคของสถานที่และช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวก เพิ่มความรวดเร็วและลดการสัมผัส เช่นระบบจองที่พักหรือกิจกรรมล่วงหน้า การจ่ายเงินผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์

3. กลุ่มผลการวิจัยของศักยภาพด้านสุขอนามัยของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนของนักท่องเที่ยวโดยชุมชนของนักท่องเที่ยวโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามจำนวน 400 คน พบว่าศักยภาพด้านสุขอนามัยของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดการด้านสุขอนามัยของสถานที่ประกอบการ พนักงานผู้ให้บริการ นักท่องเที่ยว และชุมชนที่เข้มแข็ง โดยด้านสถานที่มีการดำเนินการรักษาความสะอาดจุดสัมผัสร่วมตลอดเวลา พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ และปฏิบัติตามมาตรการควบคุมโรคอย่างเคร่งครัด ด้านพนักงานมีการคัดกรองก่อนเข้าปฏิบัติงาน การเว้นระยะห่างระหว่างการบริการ และการเฝ้าระวังอาการอยู่เสมอ ด้านนักท่องเที่ยวต้องปฏิบัติตามมาตรการควบคุมโรคอย่างเคร่งครัด ทั้งการสวมหน้ากากอนามัยและการล้างมือบ่อย ๆ อีกทั้งการส่งเสริมให้ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และด้านชุมชน มีระบบการจัดการประเมินความเสี่ยงของนักท่องเที่ยว เตรียมอุปกรณ์ป้องกันตามจุดต่าง ๆ ภายในชุมชน การประชาสัมพันธ์ให้มีการปฏิบัติตามมาตรการ การให้ความรู้ทั้งกับนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ รวมถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดการสัมผัส

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาชุดโครงการการปรับตัวของวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อรองรับการท่องเที่ยวยุคปรกติใหม่ในจังหวัดสมุทรสงคราม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ใน 3 มิติดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

1. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวยุคปรกติใหม่ การปรับตัวของผู้ประกอบการท่องเที่ยว พฤติกรรมการปรับตัวของนักท่องเที่ยว รวมถึงข้อค้นพบของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้เพื่อนำไปทดสอบด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์ในวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนั้นจึงสามารถอธิบายความชัดเจนของการบูรณาการแนวคิดดังกล่าวที่ส่งผลต่อการนำข้อสรุปในการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้

2. การอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มาจากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวยุคปรกติใหม่ การปรับตัวของผู้ประกอบการท่องเที่ยว พฤติกรรมการปรับตัวของนักท่องเที่ยว โดยศึกษาในบริบทวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน มุ่งให้เกิดการอธิบายความสัมพันธ์ของการบูรณาการตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาวิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

3. ผู้ประกอบการในวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหรืออื่นๆ สามารถนำข้อมูลด้านการปรับตัวของผู้ประกอบการ พฤติกรรมการปรับตัวของนักท่องเที่ยว และศักยภาพในการจัดการด้านสุขอนามัยในจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของธุรกิจตนเอง

4. ผู้ประกอบการควรตระหนักถึงปัจจัยด้านสุขอนามัยเป็นสำคัญ โดยมีระบบการจัดการด้านสุขอนามัยทั้งสถานประกอบการ พนักงาน และนักท่องเที่ยวอย่างครบถ้วนและได้มาตรฐาน ซึ่งจะสามารถสร้างความน่าเชื่อถือและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

5. ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงปัจจัยในการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเชิงอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น โดยการจัดหาระบบที่สามารถเพิ่มความสะดวกรบาย ลดการสัมผัส เนื่องจากเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของนักท่องเที่ยว เช่น ระบบการจองกิจกรรม ห้องพัก และร้านอาหารล่วงหน้า

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมให้วิสาหกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างยั่งยืน

7. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการด้านสุขอนามัยที่เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว

References

- Adomako, S. (2018). The Moderating Effects of Adaptive and Intellectual Resource Capabilities on the Relationship between Entrepreneurial Orientation and Financial Performance. *International Journal of Innovation Management*, 22(3), 1–35.
- Chareonsri, S. (2009). **Perception and Tourism Behavior Trend in 6 Southern Provinces of Andaman Coast after Tsunami Disaster of Thai Tourist in Bangkok Metropolis Area**. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Chonnaphasathit, W. (2009). Sustainability of SME Business Operation : A Case Study of Dessert Business in Phetchaburi Province. *Modern Management Journal*, 7(2), 53–68.
- Cohen, S. A., Prayag, G. & Moital, M. (2014). Consumer Behaviour in Tourism: Concepts, Influences and Opportunities. *Current Issues in Tourism*, 17(10), 872–909.
- Eshima, Y. & Anderson, B. S. (2017). Firm Growth, Adaptive Capability, and Entrepreneurial Orientation. *Strategic Management Journal*, 38, 770–779.
- Gilson, L. (2014). Qualitative Research Synthesis for Health Policy Analysis: What Does It Entail and What Does It Offer. *Health Policy and Planning*, 29(1), 1–5.
- Kenaphoom, S. (2019). Principle and Approach of Academic Synthesis. *Journal of Local Governance and Innovation*, 3(2), 89–106.
- Krungthai Compass. (2020). **Tourism Behavioral in New Normal**. <https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResourcesDownload.pdf>
- Kurez, B. & Prevorsek, B. (2015). Influence of Security Threats on Tourism Destination Development. *Fakultet Za Sport I Turizam*, 9(1), 159–168.
- Mansamer, P. (2012). **Adjustment, Coping Strategies, and Academic Achievement in First-Year College Students**. Chulalongkorn University Press.

- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation (MHESI). (2020). **Research for New Normal**. <https://www.naewna.com/relation/509158>
- Ministry of Public Health (MOPH). (2020). **Corona Virus 2019 (COVID-19)**. <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>.
- Ministry of Tourism and Sports (MOTS). (2020). Impact of Covid-19 on Thailand Tourism. *Tourism Economic Review*, 1(4) July–September.
- National Economic and Social Development Council (NESDC). (2018). **Economics Report 2017**. <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=index>
- National Statistical Office Thailand (NSO). (2017). **Tourism Behavior in Thai Tourist 2016**. <http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/.pdf>
- Pharktoop, P. & Eiamsamut, S. (2012). **Adaptation Strategies for the Survival of Small Retailers in Samutsakorn Municipal Area, Samutsakorn Province**. Silpakorn University.
- Public Relations Department (PRD). (2021). **Tourist Openness for Encourage the Economy, Post COVID-19**. <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG210331175440080>
- Sirivejjabhandu, A. (2021). Community-Based Tourism in New Normal Way during the COVID-19 Crisis : A Case of Nong Ha Community, Huai Thap Than District, Sisaket Province. *Humanities and Social Science Journal, Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 12(1), 58–75.
- Thailand Excellence Center for Sustainable Tourism. (2020). **Handbook for Support Economics and Labour in Tourism Industry and Recover Social-Economics from the Covid-19 Impact**. DASTA.
- ThaiPBS. (2020). **New Normal**. <https://news.thaipbs.or.th/content/292432>
- Thanaisri, A. (2014). **Community Enterprises**. <http://ophbgo.blogspot.com/2012/09/blog-post.html>
- Theranon, S. & Sophoncharatkul, P. (2016). Creative Tourism : Choice – Survival of Tourism in Thailand. *Pathumthani University Academic Journal*, 8(2), 206–215.
- Tourism Authority of Thailand (TAT). (2015). Thai Tourism Scenario 2020. *TAT Review*, 1(2), 14–17.